

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Prishtinë, 09 gusht 2019
Nr. ref.:RK 1406/19

AKTVENDIM PËR PAPRANUESHMËRI

në

rastet nr. KI149/18, KI150/18, KI151/18, KI152/18, KI153/18 dhe KI154/18

Parashtrues

Xhavit Aliu dhe 5 të tjerë

Vlerësim i kushtetutshmërisë së 6 aktvendimeve të Gjykatës Supreme të Republikës së Kosovës, të nxjerra ndërmjet 11 prillit dhe 9 gushtit 2018

GJYKATA KUSHTETUESE E REPUBLIKËS SË KOSOVËS

e përbërë nga:

Arta Rama-Hajrizi, kryetare
Bajram Ljatifi, zëvendëskryetar
Bekim Sejdiu, gjyqtar
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, gjyqtare
Gresa Caka-Nimani, gjyqtare
Safet Hoxha, gjyqtar
Radomir Laban, gjyqtar
Remzije Istrefi-Peci, gjyqtare dhe
Nexhmi Rexhepi, gjyqtar

Parashtruesi i kërkesës

1. Kërkesa KI149/18 është dorëzuar nga Xhavit Aliu; Kërkesa KI150/18 është dorëzuar nga Fadil Bekteshi (i biri i të ndjerit Muharrem Bekteshi); Kërkesa KI151/18 është dorëzuar nga Vesel Rukolli; Kërkesa KI152/18 është dorëzuar nga Brahim Kaqkini; Kërkesa KI153/18 është dorëzuar nga Malush Shaqiri dhe Kërkesa KI154/18 është dorëzuar nga Florije Kastrati.

2. Të gjithë të lartcekurit (në tekstin e mëtejme: parashtruesit e kërkesës) janë me banim në Komunën e Skenderajt, Drenasit dhe Prishtinës.

Vendimi i kontestuar

3. Parashtruesit e kërkesës kontestojnë 6 vendime të Gjykatës Supreme të Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejme: Gjykata Supreme), si në vijim:
 1. Xhavit Aliu - Aktvendimi Rev. nr. 80/2018, i 11 prillit 2018;
 2. Fadil Bekteshi - Aktvendimi Rev. nr. 240/2018, i 9 gushtit 2018;
 3. Vesel Rukolli - Aktvendimi Rev. nr. 186/2018, i 3 korrikut 2018;
 4. Brahim Kaqkini - Aktvendimi Rev. nr. 170/2018, i 4 qershorit 2018;
 5. Malush Shaqiri - Aktvendimi Rev. nr. 222/2018, i 3 korrikut 2018;
 6. Florije Kastrati - Aktvendimi Rev. nr. 209/2018, i 9 gushtit 2018.

Objekti i çështjes

4. Objekt i çështjes së kërkesave është vlerësimi i kushtetutshmërisë së vendimeve të kontestuara, me të cilat pretendohet se janë shkelur të drejtat e parashtruesve të kërkesës të garantuara me nenet 21 [Parimet e Përgjithshme], 22 [Zbatimi i drejtpërdrejtë i Marrëveshjeve dhe Instrumenteve Ndërkombëtare], 53 [Interpretimi i Dispozitave për të Drejtat e Njeriut] dhe 54 [Mbrojtja Gjyqësore e të Drejtave] të Kushtetutës së Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejme: Kushtetuta), neni 6 (E drejta për një proces të rregullt) të Konventës Evropiane për Mbrojtjen e të Drejtave dhe Lirive Themelore të Njeriut (në tekstin e mëtejme: KEDNJ) dhe neni 15 i Deklaratës Universale për të Drejta të Njeriut (në tekstin e mëtejme: DUDNJ).

Baza juridike

5. Kërkesat bazohen në paragrafin 7, të nenit 113 [Juridiksioni dhe Palët e Autorizuara] të Kushtetutës, në nenet 22 [Procedimi i kërkesës] dhe 47 [Kërkesa individuale] të Ligjit për Gjykatën Kushtetuese të Republikës së Kosovës, nr. 03/L-121 (në tekstin e mëtejme: Ligji) dhe në rregullin 32 [Parashtrimi i kërkesave dhe përgjigjeve] të Rregullores së punës së Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Kosovës, nr. 01/2018 (në tekstin e mëtejme: Rregullorja e punës).

Procedura në Gjykatën Kushtetuese

6. Më 8 tetor 2018, parashtruesi i kërkesës Xhavit Aliu parashtroi kërkesë në Gjykatën Kushtetuese të Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejme: Gjykata).
7. Më 11 tetor 2018, parashtruesit: Fadil Bekteshi, Vesel Rukolli, Brahim Kaqkini, Malush Shaqiri dhe Florije Kastrati dorëzuan kërkesat e tyre në Gjykatë.

8. Më 10 janar 2019, Jahir Bejta, në cilësinë e drejtorit të shoqatës “Ngritja e Zërit”, dorëzoi në Gjykatë një shkresë e cila, edhe pse nuk i referohet shprehimisht asnjë rasti konkret në Gjykatë, përsëritë pretendimet dhe argumentet që përmbajnë kërkesat e parashtruesve.
9. Më 16 tetor 2018, Kryetarja e Gjykatës caktoi për rastin KI149/18 gjyqtarin Safet Hoxha gjyqtar raportues dhe Kolegjin shqyrtues, të përbërë nga gjyqtarët: Selvete Gërxhaliu-Krasniqi (kryesuese), Bajram Ljatifi dhe Radomir Laban.
10. Më 17 tetor 2018, në pajtim me paragrafin 1, të rregullit 40 (Bashkimi dhe ndarja e kërkesave) të Rregullores së punës, Kryetarja e Gjykatës urdhëroi bashkimin e kërkesave KI150/18, KI151/18, KI152/18, KI153/18 dhe KI154/18 me kërkesën KI149/18.
11. Më 22 tetor 2018, Gjykata njoftoi parashtruesit e kërkesës për regjistrimin dhe bashkimin e kërkesave.
12. Të njëjtën ditë, Gjykata gjithashtu njoftoi Gjykatën Supreme për regjistrimin e kërkesave dhe bashkimin e tyre.

Përmbledhja e fakteve

13. Ndërmjet 28 prillit 2011 dhe 5 janarit 2017, parashtruesit e kërkesës në mënyrë individuale parashtruan padi në Gjykatën Themelore në Mitrovicë, Dega në Skenderaj dhe në Gjykatën Themelore në Prishtinë, Dega në Gllogoc (në tekstin e mëtejshëm: Gjykatat Themelore) kundër Qeverisë së Republikës së Serbisë, për kompensimin e dëmeve materiale dhe jomateriale që iu shkaktuan atyre gjatë luftës, ndërmjet viteve 1998 dhe 1999.
14. Përgjatë periudhës 14 tetor 2013 - 12 janar 2018, Gjykatat Themelore, me vendime individuale, hodhën poshtë paditë e parashtruesve të kërkesës dhe u deklaruan jokompetente për të vendosur.
15. Parashtruesit e kërkesës paraqitën ankesa individuale ndaj vendimeve të Gjykatave Themelore, pranë Gjykatës së Apelit, për shkak të shkeljeve thelbësore të dispozitave të procedurës kontestimore. Parashtruesit kërkuan që vendimet e Gjykatës Themelore të anulohen dhe kërkesat e parashtruesve të kërkesës të shpallen të pranueshme.
16. Ndërmjet 3 qershorit 2016 dhe 23 marsit 2018, Gjykata e Apelit nxori vendime të ndara duke refuzuar secilën nga ankesat e parashtruesve të kërkesës dhe duke vërtetuar vendimet e Gjykatave Themelore.
17. Secili nga parashtruesit e kërkesës, në mënyrë individuale, parashtrroi kërkesë të veçantë për revizion në Gjykatën Supreme, duke pretenduar ekzistimin e shkeljeve thelbësore të dispozitave të procedurës kontestimore. Ata kërkuan që kërkesat e tyre për revizion të aprovohen, vendimet e Gjykatës së Apelit dhe Gjykatave Themelore të anulohen dhe çështja e tyre të referohet për rishqyrtim në Gjykatat Themelore. Parashtruesit e kërkesës pretenduan se ekzistojnë dispozita të tjera të Ligjit për Procedurën Kontestimore me të cilat rregullohet

çështja e kompetencës për rastet e tyre. Ndër të tjera, sipas tyre në këtë rast do të duhej të zbatoheshin dispozitat e nenit 28 të Ligjit për Procedurën Kontestimore e cila ka të bëjë me kompetencën e gjykatave në kontestet me element ndërkombëtar.

18. Në mes të datave 11 prill dhe 9 gusht 2018, Gjykata Supreme nxori vendime të ndara (shih paragrafin 3 të këtij Aktvendimi), duke refuzuar kërkesat për revizion të secilit prej parashtruesve të kërkesës si të pabazuara. Argumentet kryesore të Gjykatës Supreme, në secilin prej këtyre vendimeve, ishin si në vijim:

*“Duke pasur parasysh [dispozitat e Ligjit për Procedurën Kontestimore] LPK si dhe faktin se me padi është paditur Republika e Serbisë-Qeveria e R. S. në Beograd, [...] në rastin konkret fjala është për kontest juridiko-pasuror në shtetin e huaj, vlejnë normat e së drejtës ndërkombëtare, për të cilin kontest gjykata e vendit nuk është kompetente për të vendosur, andaj, Gjykata Supreme e Kosovës vlerëson se Gjykata Themelore dhe Gjykata e Apelit në mënyrë të drejtë kanë zbatuar dispozitat e nenit 18.3 dhe nenit 39 par. 1 e 2 të LPK-së, me rastin kur janë shpallë inkompetente për të gjykuar këtë çështje juridike dhe kanë hedhë poshtë padinë [e parashtruesve të kërkesës], ngase e kompetencës së përgjithshme territoriale është gjykata në territorin e së cilës ndodhet selia e Kuvendit të Republikës së Serbisë, ashtu që, [dhe] selia e Kuvendit të Republikës së Serbisë si palë e paditur nuk ndodhet në territorin e Gjykatave të Republikës së Kosovës.
[...]*

Dispozita e nenit 28 të LPK-së, në të cilën thirren parashtruesit e kërkesës, e me të cilën caktohet kompetenca e gjykatave tona në kontestet me element ndërkombëtar (të huaj), nuk mund të zbatohet në rastin konkret, ngase këtu nuk kemi të bëjmë as me persona fizikë të huaj e as me persona juridikë të huaj, por me shtet të huaj, me të cilin deri në momentin aktual shteti i Kosovës, në territorin e së cilës është shkaktuar dëmi, nuk ka të lidhur kurrfarë marrëveshje ndërkombëtare [...] për kompetencën e gjykatave vendore për këto lloje të kontesteve. [...] Nuk qëndron as pretendimi i revizionit [të parashtruesve të kërkesës] se në rastin konkret kemi të bëjmë me kompetencën territoriale të zgjedhur sipas nenit 47, 51 dhe 61 të LPK-së, ngase sipas vlerësimit të Gjykatës Supreme, këto dispozita nuk kanë të bëjnë me rastin konkret [...], gjykatat e shkallës më të ulët me të drejtë kanë aplikuar dispozitën e nenit 18.3 të LPK-së, duke marrë parasysh edhe arsyet tjera që u theksuan më lart”.

Pretendimet e parashtruesit të kërkesës

19. Pretendimet e parashtruesve të kërkesës janë identike, prandaj, Gjykata i prezanton ato si pretendime të njëjta.
20. Parashtruesit e kërkesës pretendojnë se me vendimet e Gjykatës Supreme janë shkelur të drejtat e tyre të garantuara me nenet: 21 [Parimet e Përgjithshme], 22 [Zbatimi i drejtpërdrejtë i Marrëveshjeve dhe Instrumenteve Ndërkombëtare], 53 [Interpretimi i Dispozitave për të Drejtat e Njeriut] dhe 54 [Mbrojtja Gjyqësore e të Drejtave] të Kushtetutës, nenin 6 (E drejta për një proces të rregullt) të KEDNJ-së dhe nenin 15 të DUDNJ-së.

21. Parashtruesit e kërkesës kanë tri kategori të pretendimeve kryesore: (i) zbatimin e parimit "*per loci*" [*ratione loci*], i cili sipas parashtruesve të kërkesës, nënkupton që gjykatat e rregullta kanë kompetencë për shqyrtimin e padive në bazë të vendit ku është shkaktuar dëmi; (ii) detyrimin për zbatimin e standardeve ndërkombëtare për të drejtat e njeriut nga ana e gjykatave të rregullta; (iii) të drejtën e tyre për mbrojtje gjyqësore të të drejtave dhe të drejtën për qasje në drejtësi.
22. Parashtruesit e kërkesës fillimisht i referohen çështjes së juridiksionit territorial, (përkatësisht parimit "*per loci*") dhe pretendojnë se gjykatat e rregullta "*kanë zbatuar gabimisht ligjin e aplikuar referuar juridiksionit territorial të Gjykatës Themelore [...], ngase, gjykata territorialisht kompetente për gjykime të çështjeve juridike, kurdoherë është gjykata në territorin e së cilës është kryer krimi, dëmtimi moral përkatësisht material! Ky definicion e qëndrim juridik valid përkon edhe me interesin e palës së dëmtuar, parimin e ekonomisë në procedurat gjyqësore dhe administrative, si dhe në përputhje me principin ndërkombëtar – per loci, drejtimi i aktpadive në bazë të vendit ku është kryer krimi*".
23. Tutje, parashtruesit e kërkesës iu referohen disa shembujve nga praktika ndërkombëtare ku, sipas tyre, viktimat e Luftës së Dytë Botërore janë lejuar "*të paraqesin aktpadi individuale në gjykatat vendore për kompensim të dëmit të shkaktuar nga Gjermania*". Në këtë drejtim, ata specifikojnë se në rastet e Greqisë dhe Italisë, individëve u është dhënë mundësia për të kërkuar kompensim për "*dëmet e shkaktuara nga Gjermania gjatë Luftës së Dytë Botërore në pajtim me parimin ndërkombëtar 'per loci'*".
24. Parashtruesit e kërkesës, duke iu referuar nenit 21, paragrafi 1 të Kushtetutës, pretendojnë se gjykatat e rregullta "*nuk i kanë aplikuar standardet e avancuara ndërkombëtare për të drejtat e njeriut. Njëra nga standardet është dhënia e mundësisë palës së dëmtuar për iniciimin e çështjes së kompensimit të dëmit moral dhe material të shkaktuar si rezultat i veprimit direkt nga ana e autoriteteve serbe [...]*".
25. Parashtruesit e kërkesës, duke iu referuar nenit 22 të Kushtetutës, pretendojnë që përderisa "*të drejtat e njeriut të garantuara me Konventat, Marrëveshjet dhe instrumentet ndërkombëtare kanë prioritet në rast konflikti ndaj ligjeve dhe dispozitave tjera të organeve publike*", rrjedhimisht, "*paraqitja e aktpadive pranë gjykatave vendore është e mbështetur edhe në nenin 6 të KEDNJ-së dhe pikën 15 të DUDNJ-së [...]*".
26. Parashtruesit e kërkesës gjithashtu pohojnë se "*Obligimi për Aplikimin e Konventave të Gjenevës të vitit 1994 është paraparë edhe me Ligjin Ndërkombëtar Humanitar të Kosovës*". Sipas parashtruesve, gjykatat e rregullta kanë shkelur dispozitat kushtetuese sepse nuk kanë aplikuar dispozitat e konventave ndërkombëtare, si kategori të rendit juridik të brendshëm.
27. Parashtruesit e kërkesës, duke iu referuar nenit 54 të Kushtetutës, gjithashtu deklarojnë se "*u është mohuar e drejta për mbrojtje gjyqësore të të drejtave, e*

drejta për qasje në drejtësi në nivel kombëtar si dhe garancitë institucionale për mbrojtjen e të drejtave të njeriut”.

28. Në fund, parashtuesit e kërkesës kërkojnë nga Gjykata, anulimin e vendimeve të gjykatave të rregullta si dhe *“të kërkoj nga Gjykata Themelore në Mitrovicë – dega Skenderaj për të riproceduar dhe gjykuar konform me ligjin e aplikueshëm dhe praktikat e mira gjyqësore çështjen juridike për kompensimin e dëmit moral e material [...]”.*
29. Përveç të gjithë parashtuesve tjerë, parashtuesi i kërkesës Xhavit Aliu (KI149/18) ka bashkëngjitur dhe një shkresë, me të cilën kërkon që afati të kthehet në gjendjen e mëparshme në pajtim me nenin 50 [Kthimi në gjendje të mëparshme] të Ligjit, duke theksuar se *“[...] për shkak të harresës nga nëna e tij, është informuar me vonesë për pranimin e Aktvendimit nga Gjykata Supreme e Kosovës, Rev. 80/2018 të datës 11.4.2018 ashtu që për 7 ditë i ka kaluar afati për parashtrimin e kërkesës për vlerësimin e kushtetutshmërisë së aktvendimit të Gjykatë Supreme”,* dhe kështu nuk kishte mundur ta parashtronte kërkesën brenda afatit të paraparë prej 4 (katër) muajve.
30. Gjithashtu, në rastin KI150/18 parashtues i kërkesës është Fadil Bekteshi, i biri i tashmë të ndjerit Muharrem Bekteshi, i cili në emër të tij ka parashtruar kërkesën në Gjykatë.

Pranueshmëria e kërkesës

31. Gjykata së pari do të shqyrtojë nëse kërkesat i kanë përmbushur kriteret për pranueshmëri, të përcaktuara në Kushtetutë dhe të specifikuara më tej me Ligj dhe të parapara me Rregullore të punës.
32. Si shënim fillestar, Gjykata vëren se objekti i çështjes së këtyre kërkesave të bashkuara si dhe pretendimet e ngritura në këto kërkesa, janë të ngjashme me një mori kërkesash tjera për të cilat Gjykata veçse ka vendosur. (Shih *mutatis mutandis* rastet e Gjykatës Kushtetuese, KI73/17, KI78/17 dhe KI85/17, *Istref Rexhepi dhe 28 të tjerë*, Aktvendim për papranueshmëri, i 23 tetorit 2017, rastet KI97/17, KI99/17, KI115/17 dhe KI121/17 *Mala Mala, Ali Salihu, Nuriye Beka dhe Xhevat Xhinovci*, Aktvendim për papranueshmëri, i 10 janarit 2018 dhe rastet nr. KI96/18, KI97/18, KI98/18, KI99/18, KI100/18, KI101/18, KI102/18, KI103/18, KI104/18, KI105/18, KI106/18, KI107/18, KI116/18, KI117/18, KI119/18 dhe KI12S/18 *Fehmi Hoti dhe 15 të tjerë*, Aktvendim për papranueshmëri, i 19 shkurtit 2019, të gjitha rastet e “Ngritja e Zërit”; shih po ashtu dispozitat ligjore relevante të cituara në ato raste).
33. Duke iu kthyer rrethanave të rasteve konkrete, Gjykata i referohet paragrafëve 1 dhe 7, të nenit 113 [Juridiksioni dhe Palët e Autorizuara] të Kushtetutës, të cilët përcaktojnë:

“1. Gjykata Kushtetuese vendos vetëm për rastet e ngritura para gjykatës në mënyrë ligjore nga pala e autorizuar”.
(...)

“7. Individët janë të autorizuar të ngrenë shkeljet nga autoritetet publike të të drejtave dhe lirive të tyre individuale, të garantuara me Kushtetutë, mirëpo vetëm pasi të kenë shteruar të gjitha mjetet juridike të përcaktuara me ligj”.

34. Në vazhdim, Gjykata i referohet nenit 48 [Saktësimi i kërkesës], 49 [Afatet] dhe 50 [Kthimi në gjendjen e mëparshme] të Ligjit, të cilët përcaktojnë:

Neni 48
[Saktësimi i kërkesës]

“Parashtruesi i kërkesës ka për detyrë që në kërkesën e tij të qartësoj saktësisht se cilat të drejta dhe liri pretendon se i janë cenuar dhe cili është akti konkret i autoritetit publik të cilin parashtruesi dëshiron ta kontestoj”.

Neni 49
[Afatet]

“Kërkesa parashtrohet brenda afatit prej katër (4) muajve. Afati fillon të ecë që nga dita kur parashtruesit i është dorëzuar vendimi gjyqësor...”.

Neni 50
[Kthimi në gjendjen e mëparshme]

“Nëse parashtruesi pa fajin e tij nuk ka qenë në gjendje të parashtrojë kërkesën brenda afatit të përcaktuar, Gjykata Kushtetuese ka për detyrë që në bazë të kërkesës së parashtruesit ta kthejë atë në gjendjen e mëparshme. Parashtruesi ka për detyrë të paraqesë kërkesën për kthimin në gjendjen e mëparshme brenda pesëmbëdhjetë (15) ditëve që nga mënjanimi i pengesës dhe të arsyetojë kërkesën në fjalë. Kthimi në gjendjen e mëparshme nuk lejohet nëse ka kaluar një vit ose më shumë nga dita kur ka përfunduar afati i përcaktuar me këtë ligj”.

35. Më tutje, Gjykata i referohet edhe Rregullores së punës, konkretisht nënparagrafit 1 (c) dhe paragrafit (2) të rregullit 39 [Kriteret e pranueshmërisë], të cilët përcaktojnë si në vijim:

“(1) Gjykata mund ta konsideroj një kërkesë të pranueshme nëse:

[...]

c) kërkesa parashtrohet brenda 4 (katër) muajsh nga dita kur vendimi i mjetit të fundit efektiv juridik i është dorëzuar parashtruesit,

[...]

“(2) Gjykata mund ta konsiderojë kërkesën të papranueshme, nëse kërkesa është qartazi e pabazuar, sepse parashtruesi nuk dëshmon dhe nuk mbështetë në mënyrë të mjaftueshme pretendimin e tij”.

Sa i përket 4 parashtruesve të kërkesës [KI151/18, KI152/18, KI153/18, KI154/18]

36. Gjykata konstaton se të katër parashtruesit [duke mos përfshirë kërkesën KI149/18 e cila do të trajtohet veçmas], janë palë të autorizuar, të cilët kontestojnë një akt të një autoriteti publik, pas shterimit të të gjitha mjeteve juridike. Parashtruesit e kërkesës gjithashtu kanë sqaruar të drejtat dhe liritë që ata pretendojnë se u janë shkelur, në pajtim me nenin 48 të Ligjit dhe kanë dorëzuar kërkesën në pajtim me afatin e përcaktuar në nenin 49 të Ligjit dhe rregullin 39 (1) (c) të Rregullores së punës.
37. Më tutje, lidhur me këto katër kërkesa, Gjykata duhet të shqyrtojë se a plotësohet kriteri i pranueshmërisë i përcaktuar në rregullin 39 (2) të Rregullores së punës. Në këtë drejtim, Gjykata rikujton që parashtruesit e kërkesës pretendojnë se gjykatat e rregullta u kanë shkelur disa të drejta të mbrojtura me Kushtetutë, KEDNJ dhe DUDNJ, duke vënë theksin posaçërisht në të drejtën për gjykim të drejtë dhe të paanshëm dhe në të drejtën për mbrojtjen gjyqësore të të drejtave.
38. Në lidhje me këtë, Gjykata vëren se parashtruesit e kërkesës pretendojnë se gjykatat e rregullta e kanë interpretuar gabimisht ligjin në fuqi kur i janë referuar juridiksionit territorial të Gjykatës Themelore. Ata, më tej, pretendojnë se gjykata në territorin e së cilës është shkaktuar dëmi është gjykatë kompetente për gjykim në çështjet e tyre. Si rrjedhojë, sipas parashtruesve, atyre u është mohuar “e drejta në mbrojtje gjyqësore dhe qasje në drejtësi”.
39. Gjykata konsideron se pretendimet e parashtruesve të kërkesës, në thelb, kanë të bëjnë me interpretimin nga gjykatat e rregullta të dispozitave përkatëse ligjore që rregullojnë kompetencën e tyre territoriale, gjegjësisht kompetencën për t’u marrë me paditë e parashtruesve.
40. Gjykata thekson qëndrimin e saj se vërtetimi i drejtë dhe i plotë i gjendjes faktike, sikundër edhe interpretimet përkatëse ligjore, parimisht, hyjnë brenda juridiksionit të gjykatave të rregullta. Roli i Gjykatës Kushtetuese është që të sigurojë respektimin e standardeve dhe të drejtave të garantuara me Kushtetutë, rrjedhimisht, ajo nuk mund të veprojë si gjykatë e “shkallës së katërt”. (Shih *mutatis mutandis*, në lidhje me parimin e subsidiaritetit, Aktgjykimin e Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, të 16 shtatorit 1996, *Akdivar kundër Turqisë*, nr. 21893/93, paragrafi 65; shih po ashtu *mutatis mutandis*, në lidhje me doktrinën e “shkallës së katërt”, rastet e Gjykatës Kushtetuese KI86/11, parashtrues i kërkesës *Milaim Berisha*, Aktvendim për papranueshmëri, i 5 prillit 2012 paragrafi 33; si dhe rastet e bashkuara KI73/17, KI78/17 dhe KI85/17, parashtrues të kërkesës *Istref Rexhepi dhe 28 të tjerë*, Aktvendim për papranueshmëri, i 27 nëntorit 2017, paragrafët 46 dhe 47).
41. Në rastin konkret, Gjykata vëren se Gjykata Supreme ka shqyrtuar pretendimet e parashtruesve lidhur me interpretimin e bërë nga Gjykata e Apelit dhe Gjykatat Themelore, të dispozitave përkatëse ligjore lidhur me kompetencën për gjykim në rastet e parashtruesve.

42. Gjkata Supreme, gjatë shqyrtimit të pretendimeve të parashtruesve të kërkesës, arsyetoi se Gjykatat Themelore dhe Gjykata e Apelit kanë zbatuar në mënyrë të drejtë dispozitat e Ligjit për Procedurën Kontestimore, kur kanë konstatuar se nuk kanë pasur juridiksion për të gjykuar në këto raste gjyqësore. Prandaj, Gjykata Supreme hodhi poshtë pretendimet e parashtruesve të kërkesës, duke arsyetuar se juridiksioni i përgjithshëm territorial është në gjykatën në territorin e së cilës është selia e Kuvendit të Republikës së Serbisë e cila nuk është në territorin e gjykatave të Kosovës.
43. Kështu, në disa prej vendimeve të saj (shih, për shembull, Aktvendimin në rastin Rev. nr. 240/2018), Gjykata Supreme, ndër të tjera, arsyetoi se:
- “[...] në bazë të dispozitës së nenit 28.2 të LPK-së, kur është fjala për kontestet me element të huaj, gjykata e vendit është kompetente vetëm nëse kjo kompetencë ndërkombëtare rrjedhë shprehimisht nga ndonjë marrëveshje ndërkombëtare ose nga vet ligji [...] Me nenin 39.1 të LPK-së, është paraparë se “për gjykimin në kontestet kundër Kosovës [...] e kompetencës së përgjithshme territoriale është gjykata në territorin e së cilës ndodhet selia e kuvendit të saj. Kurse në paragrafin 2 është paraparë se ‘për gjykimin në konteste kundër personave juridikë të tjerë e kompetencës së përgjithshme territoriale është gjykata në territorin e së cilës ndodhet selia e tyre e regjistruar’. Kështu edhe me dispozitën e nenit 54.1 të Ligjit mbi Zgjidhjen e Kolizionit të Ligjit me dispozitat e shteteve tjera parashihet se në kontestet juridiko-pasurore kompetenca e gjykatës së vendit ekziston në qoftë se në vendin tonë ndodhet pasuria e të paditurit apo sendi që kërkohet me padi”.*
44. Gjykata Supreme, më tej, ka specifikuar se në rastin e parashtruesve të kërkesës “kemi të bëjmë me shtet të huaj, me të cilin deri në momentin aktual shteti i Kosovës në territorin e së cilës është shkaktuar dëmi, nuk ka lidhur kurrfarë marrëveshje ndërkombëtare për kompetencën e gjykatave vendore për këto lloje të kontesteve”.
45. Gjykata konsideron se përfundimet e Gjykatave Themelore, Gjykatës së Apelit dhe të Gjykatës Supreme janë arritur pas një shqyrtimi të hollësishëm të të gjitha argumenteve dhe interpretimeve të parashtruara nga parashtruesit e kërkesës. Në këtë mënyrë, parashtruesve iu është dhënë mundësia që në të gjitha fazat e procedurës të paraqesin argumentet dhe interpretimet ligjore të cilat i konsiderojnë të rëndësishme për rastet e tyre.
46. Rrjedhimisht, Gjykata konkludon se procedurat në gjykata të rregullta, të shikuara në tërësinë e tyre, ishin të drejta dhe se nuk mund të argumentohet pretendimi për interpretime arbitrare ligjore nga ana e gjykatave të rregullta.
47. Për sa i përket pretendimeve të parashtruesve të kërkesës lidhur me “të drejtën e tyre në mbrojtje gjyqësore dhe qasje në drejtësi”, Gjykata vë në pah edhe praktikën e Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (GJEDNJ), në të cilën është e detyruar të referohet sipas nenit 53 të Kushtetutës. Mbi këtë të fundit, Gjykata po ashtu vë në pah edhe praktikën e saj gjyqësore të ndërtuar mbi praktikën gjyqësore të GJEDNJ-së ku është potencuar se ekzistojnë barriera

procedurale të cilat i imponon parimi i imunitetit sovran të shteteve – si një nga parimet themeltare të së drejtës ndërkombëtare publike – në raport me procedurat gjyqësore që mund të zhvillohen kundër një shteti në gjykatat e brendshme të një shteti tjetër. (Shih rastet e bashkuara të Gjykatës Kushtetuese, KI96/18, KI97/18, KI98/18, KI99/18, KI100/18, KI101/18, KI102/18, KI103/18, KI104/18, KI105/18, KI106/18, KI107/18, KI116/18, KI117/18, KI119/18 dhe KI125/18, parashtrues *Fehmi Hoti dhe 15 të tjerë*, Aktvendim për papranueshmëri, i 30 janarit 2019, paragrafët 58 dhe 59, shih, *mutatis mutandis*, edhe rastet e GJEDNJ-së të cituara në rastin e sipërpërmendur të Gjykatës Kushtetuese, *Jones dhe të tjerët kundër Mbretërisë së Bashkuar*, kërkesat 34356/06 dhe 40528/06, Aktgjykimi i 14 janarit 2014 dhe *Al-Adsani kundër Mbretërisë së Bashkuar*, kërkesa 35763/97 Aktgjykimi i 21 nëntorit 2001).

48. Për më tepër, në rastin *Al-Adsani kundër Mbretërisë së Bashkuar*, GJEDNJ ka argumentuar si në vijim: “*E drejta e qasjes në gjykatë mund t’i nënshtrohet kufizimeve, nëse nuk preket thelbi i së drejtës. Kufizime të tillë duhet të ndjekin një qëllim legjitim dhe të jenë proporcionale. Njohja e imunitetit sovran të shteteve në procedura civile ndjekë qëllimin legjitim të respektimit të së drejtës ndërkombëtare [...]. Për sa i përket proporcionalitetit, për sa është e mundur, Konventa duhet të interpretohet në harmoni me rregullat tjera të së drejtës ndërkombëtare, duke përfshirë edhe ato që kanë të bëjnë me imunitetin e shteteve. Kështu, masat e ndërmarra nga shteti të cilat pasqyrojnë rregullat e përgjithshme të së drejtës ndërkombëtare mbi imunitetin e shteteve, në parim, nuk mund të shikohen si kufizim jo-proporcional i të drejtës për qasje në gjykatë*”. Një qëndrim të tillë, për sa i përket tensionit në mes të parimit të imunitetit sovran të shteteve dhe të drejtës për qasje në drejtësi (gjykatë), e ka theksuar edhe Gjykata Ndërkombëtare e Drejtësisë. (Shih, për shembull, rastin: *Gjermania kundër Italisë; Greqia si palë intervenuese*, Aktgjykimi i 3 shkurtit 2012).
49. Në dritën e argumenteve të mësipërme, Gjykata e konsideron të rëndësishme të theksoj faktin se vendimet e gjykatave të rregullta të Kosovës, në rastet e parashtruesve të kërkesës, nuk kanë trajtuar të drejtën e tyre për të kërkuar kompensimin e dëmit, por vetëm kompetencën territoriale të gjykatave të Kosovës për të zhvilluar procedurë kundër një shtetit tjetër.
50. Ndërsa duke iu referuar dhe pretendimeve të parashtruesve rreth aplikimit të Konventës së Gjenevës në rastet e tyre gjyqësore, Gjykata vëren se parashtruesit vetëm i janë referuar kësaj Konvente por nuk kanë ofruar argumente të mëtutjeshme në lidhje me këtë pretendim. (Shih, për autoritetin e fundit në këtë drejtim, rastet e bashkuara të Gjykatës Kushtetuese, KI96/18, KI97/18, KI98/18, KI99/18, KI100/18, KI101/18, KI102/18, KI103/18, KI104/18, KI105/18, KI106/18, KI107/18, KI116/18, KI117/18, KI119/18 dhe KI125/18, cituar më lart, paragrafi 61).
51. Gjykata rithekson qëndrimin e saj të përgjithshëm se vetëm fakti i thjeshtë se parashtruesit e kërkesës nuk pajtohen me rezultatin e vendimeve të Gjykatës Supreme apo të gjykatave të tjera të rregullta, sikundër edhe vetëm përmendja e neneve të Kushtetutës apo instrumenteve ndërkombëtare, nuk janë të

mjaftueshme për të ndërtuar një pretendim të argumentuar për shkelje kushtetuese. Kur pretendohen shkelje të tilla të Kushtetutës, parashtruesit e kërkesës duhet të sigurojnë pretendime të arsyetuara dhe argumente bindëse (Shih, *mutatis mutandis*, rastin e Gjykatës Kushtetuese, KI136/14, Aktvendim për papranueshmëri, i 10 shkurtit 2015, *Abdullah Bajqinca*, paragrafi 33).

52. Gjykata gjithashtu vëren se faktet e paraqitura dhe pretendimet e parashtruesve janë pothuajse identike me disa kërkesa të mëhershme, për të cilat Gjykata ka vendosur se janë të papranueshme, si qartazi të pabazuara mbi baza kushtetuese. (Për autoritetin më të fundit në këtë drejtim, shih rastet e bashkuara të Gjykatës Kushtetuese, KI96/18, KI97/18, KI98/18, KI99/18, KI100/18, KI101/18, KI102/18, KI103/18, KI104/18, KI105/18, KI106/18, KI107/1, KI116/18, KI117/18, KI119/18 dhe KI125/18, cituar më lart, KI73/17, KI78/17 dhe KI85/17, cituar më lart, KI97/17, KI99/17, KI115/17 dhe KI121/17, cituar më lart). Të gjitha këto kërkesa kanë ngritur pretendime pothuajse identike me kërkesat e trajtuara në këtë vendim dhe, sikurse për ato raste, edhe në këto raste të bashkuara Gjykata konsideron se të njëjtat duhet të shpallen të pabazuara mbi baza kushtetuese.
53. Si përmbledhje, Gjykata konsideron se kërkesat e parashtruesve nuk dëshmojnë se procedurat në gjykatat e rregullta kanë shkaktuar shkelje të të drejtave të tyre të garantuara me Kushtetutë, përkatësisht nenet 21 [Parimet e Përgjithshme], 22 [Zbatimi i drejtpërdrejt i Marrëveshjeve dhe Instrumenteve Ndërkombëtare], 53 [Interpretimi i Dispozitave për të Drejtat e Njeriut] dhe 54 [Mbrotjtja Gjyqësore e të Drejtave] të Kushtetutës, neni 6 i KEDNJ-së, si dhe nenin 15 të DUDNJ-së.

Sa i përket parashtruesit të kërkesës Xhavit Aliu [KI149/18]

54. Lidhur me këtë kërkesë, Gjykata konstaton parashtruesi është palë e autorizuar që konteston një akt të një autoriteti publik dhe ka shteruar të gjitha mjetet juridike. Megjithatë, para se të kaloj në kushtet e tjera të pranueshmërisë, Gjykata duhet të vlerësojë përmbushjen e kriterit të parashtrimi të kërkesës brenda afatit 4 (katër) mujor, siç parashihet me nenin 49 të Ligjit dhe rregullit 39 (1) (c) të Rregullores së punës.
55. Gjykata rikujton se parashtruesi i kërkesës konteston kushtetutshmërinë e Aktvendimit të Gjykatë Supreme, Rev. nr. 80/2018, të 11 prillit 2018, ndërsa ai ka parashtruar kërkesën KI149/18 në Gjykatë, më 8 tetor 2018, pra pas afatit prej 4 (katër) muajsh.
56. Lidhur me vonesën e parashtrimi të kërkesës, Gjykata rikujton se parashtruesi kërkon kthim në gjendjen e mëparshme në pajtim me nenin 50 të Ligjit, me arsyetimin se *“për shkak të harresës nga nëna e tij, me vonesë është informuar për pranimin e Aktvendimit nga Gjykata Supreme e Kosovës, Rev. nr. 80/2018 të datës 11.4.2018, ashtu që për 7 ditë i ka kaluar afati për parashtrimin e kërkesës për vlerësimin e kushtetutshmërisë së aktvendimit të Gjykatës Supreme”*.

57. Për të mbështetur argumentet e tij, shoqata "Ngritja e Zërit" ka theksuar që ata *"nuk korrespondojnë në mes veti me asnjë Gjykatë Themelore për aktet juridike përkitazi me kompensimin e dëmeve të shkaktuara si pasojë e luftës"*, rrjedhimisht në momentin kur pala ka ardhur në zyrë edhe është njoftuar me mundësinë e paraqitjes së kërkesës në Gjykatë Kushtetuese, rrjedhimisht *"për 7 ditë i ka kaluar afati për parashtrimin e kërkesës për vlerësimin e kushtetutshmërisë të aktvendimit të Gjykatës Supreme"*.
58. Në rastin konkret, Gjykata vëren se arsyetimi i parashtruesit të kërkesës për mosdorëzim të kërkesës në Gjykatë në pajtim me afatin ligjor të përcaktuar me nenin 49 të Ligjit është i natyrës subjektive dhe ndërlidhet me pamundësitë e tij për ta njohur ligjin dhe të drejtat e tij. Megjithatë, Gjykata konsideron se parashtruesi i kërkesës nuk ka ofruar ndonjë provë që do të dokumentonte se për shkak të rrethanave objektive, që janë jashtë kontrollit të tij, nuk ka arritur që ta dorëzojë kërkesën brenda afatit ligjor 4 (katër) mujor. Përveç kësaj, parashtruesi i kërkesës nuk ka siguruar dëshmi që tregojnë se kërkesa është parashtruar brenda 15 (pesëmbëdhjetë) ditëve nga mënjanimi i pengesave që arsyetojnë kërkesën për kthim në gjendjen e mëparshme siç kërkohet me nenin 50 të Ligjit.
59. Rrjedhimisht, Gjykata konstaton se parashtruesi i kërkesës nuk e ka mbështetur kërkesën e tij për kthimin e afatit në gjendjen e mëparshme, në pajtim me nenin 50 të Ligjit dhe për rrjedhojë, kërkesa e tij duhet të refuzohet.
60. Gjykata rikujton se qëllimi i afatit ligjor 4 (katër) mujor, sipas nenit 49 të Ligjit dhe rregullit 39 (1) (c) të Rregullores së punës, është që të promovojë siguri juridike, duke siguruar se rastet që kanë të bëjnë me çështje kushtetuese të trajtohen brenda një periudhe të arsyeshme dhe se vendimet e mëparshme të mos jenë vazhdimisht të hapura për t'u kontestuar (Shih rastin e GJEDNJ-së, *O'Loughlin dhe të tjerët kundër Mbretërisë së Bashkuar*, kërkesa nr. 23274/04, Aktvendimi i 25 gushtit 2005; shih po ashtu, rastin e Gjykatës Kushtetuese KI140/13, *Ramadan Cakiqi*, Aktvendim për papranueshmëri, i 17 marsit 2014, paragrafi 24).
61. Bazuar në sa u tha më sipër, rezulton se kërkesa [KI149/18] e parashtruesit Xhavit Aliu është parashtruar jashtë afatit ligjor të përcaktuar me nenin 49 të Ligjit dhe rregullit 39 (1) (c) të Rregullores së punës dhe si e tillë është e papranueshme.

Sa i përket parashtruesit të kërkesës Fadil Bekteshi [KI150/18]

62. Gjykata fillimisht rikujton se kërkesa KI150/18 është dorëzuar nga Fadil Bekteshi, i biri i të ndjerit Muharrem Bekteshi. Të gjitha vendimet e gjykatave të rregullta të cilat kontestohen para kësaj Gjykate janë marrë në emër të të ndjerit, përkatësisht babait të parashtruesit të kërkesës.
63. Në këtë drejtim, Gjykata fillimisht duhet të vlerësojë se a janë përmbushur kriteret e pranueshmërisë të përcaktuara me Kushtetutë, Ligj dhe Rregullore të punës, për sa i takon kërkesës KI150/18.

64. Si çështje parësore e pranueshmërisë që duhet të konsiderohet në këtë rast konkret, është fakti se a është dorëzuar kërkesa KI150/18 nga një palë e autorizuar siç kërkohet me paragrafët 1 dhe 7 të nenit 113 të Kushtetutës – cituar më lart. Kjo pyetje lind për faktin se parashtrues i kërkesës është i biri i të ndjerit dhe Gjykata duhet të përcaktojë se a mund të ankohet i biri i tij për dhe në emër të babait të tij, në këtë rast konkret që ka të bëjë me të drejta dhe liri të garantuara me nenin 31 të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 të KEDNJ-së. Në mënyrë që të legjitimohet parashtruesi i kërkesës si palë e autorizuar, Gjykata duhet t'ia pranojë atij statusin e viktimës indirekte apo të tërthortë.
65. Në këtë aspekt, është e ditur se para kësaj Gjykate mund të paraqiten individët të cilët pretendojnë të jenë viktimë direkt të shkeljeve të mundshme të Kushtetutës apo të instrumenteve të tjera ndërkombëtare që mbrojnë të drejtat dhe liritë e njeriut. Po ashtu, praktika gjyqësore e kësaj Gjykate tregon se, në raste të caktuara, edhe viktimat indirekte apo të tërthorta mund të pranohen si palë të autorizuar. (Shih rastin e Gjykatës Kushtetuese lidhur me nenin 25 të Kushtetutës në lidhje me nenin 2 të KEDNJ-së, KI41/12, *Gëzim dhe Makfire Kastrati*, Aktgjykim i 26 shkurtit 2013).
66. Megjithatë, në praktikën gjyqësore të deritanishme të Gjykatës nuk është theksuar se në rastet sikur ky i tanishmi, a mund të legjitimohet si palë e autorizuar një individ i cili pretendon të jetë viktimë indirekt apo e tërthortë e shkeljes së të drejtave dhe lirive të njeriut për sa i takon nenin 31 të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 të KEDNJ-së. Gjykata rikujton që të drejtat për të cilat ankohet i biri i të ndjerit që ka qenë palë në procedurat pranë gjykatave të rregullta kanë të bëjnë me kërkesën e tashmë të ndjerit për t'u kompensuar për dëme të luftës. Kërkesën e tij, gjykatat e rregullta, përfshirë edhe Gjykatën Supreme – e kishin refuzuar për çështje juridiksionale si të papranueshme ngaqë ishte konsideruar se nuk mund të paditet shteti i Serbisë në gjykatat e Kosovës. (Shih paragrafët 18 dhe 46 të këtij Aktvendimi ku shpjegohen arsyet e refuzimit të kërkesës së parashtruesit dhe të tjerëve).
67. Për qëllim të përcaktimit të statusit të viktimës për parashtruesin e kërkesës, Gjykata i referohet praktikës gjyqësore të GJEDNJ-së, ku parashihen rastet për të cilat një viktimë indirekte apo e tërthortë mund të paraqitet para saj dhe të legjitimohet si palë e autorizuar. Përgjithësisht, deri më sot, GJEDNJ iu ka pranuar statusin e viktimës indirekte apo të tërthortë vetëm familjarëve të ngushtë apo personave të afërm (“*next-of-kin*”) të cilët kanë arritur të dëshmojnë se kanë interes të rëndësishëm mbi çështjen e personit të ndjerë me të cilin ata kanë qenë të lidhur.
68. Statusi i viktimës indirekte apo të tërthortë, në mënyrë të vazhdueshme iu akordohet personave të cilët ngrenë pretendime rreth vdekjes apo zhdukjes së personit të tyre të afërm. (Shih rastin e GJEDNJ: *Varnava dhe të tjerët kundër Turqisë*, kërkesat nr. 16-64/90 dhe 8 të tjera, Aktgjykim i 18 shtatorit 2009, paragrafi 112). Kjo qasje e GJEDNJ-së është arsyetuar me faktin që nenin 2 i KEDNJ-së është njëra nga dispozita më fundamentale të të gjithë sistemit mbrojtës të KEDNJ-së. (Shih rastin e GJEDNJ: *Fairfield kundër Mbretërisë së Bashkuar*, kërkesa nr. 24790/04, Aktgjykim i 8 marsit 2005). Për nenin 2 të KEDNJ-së, GJEDNJ i ka pranuar si viktimë indirekte apo të tërthorta anëtarët

e ngushtë të familjes, e posaçërisht rastet që lidheshin me obligimin pozitiv të shtetit për të mbrojtur të drejtën e tyre të përcaktuar me nenin 2 të KEDNJ-së. (Shih rastet e GJEDNJ: *Van Colle kundër Mbretërisë së Bashkuar*, kërkesa nr. 7678/09, Aktgjykim i 13 nëntorit 2012, paragrafi 86; dhe *Tsalikidis dhe të tjerët kundër Greqisë*, kërkesa nr. 73974/14, Aktgjykim i 16 nëntorit 2017, paragrafi 64).

69. Të afërmit e të ndjerit, si viktimë të tërthorta apo indirekte, munden po ashtu të paraqesin ankesa bazuar në nenin 3 dhe 5 të KEDNJ-së – në emër të personit të vdekur apo të zhdukur në rast se pretendimi për shkelje është ngushtësisht i lidhur me vdekjen apo zhdukjen dhe si i tillë ngritë çështje të mbrojtura me nenin 2 të KEDNJ-së. (Shih rastin e GJEDNJ: *Khayrullina kundër Rusisë*, kërkesa nr. 29729/09, Aktgjykim i 19 dhjetorit 2017, paragrafët 91-92 dhe 100-107).
70. GJEDNJ iu ka njohur këtë status ish-bashkëshortëve (shih rastet: *McCann dhe të tjerët kundër Mbretërisë së Bashkuar*, kërkesat nr. 18984/91 dhe të tjerat me radhë, Aktgjykim i 27 shtator 1995); partnerëve të pamartuar (shih rastin: *Velikova kundër Bullgarisë*, kërkesa nr. 41488/98, Aktgjykim i 18 majit 2000); prindërve (shih rastin: *Ramsahai dhe të tjerët kundër Holandës*, kërkesa nr. 52391/99, Aktgjykim i 15 majit 2007); motrave apo vëllezërve (shih rastin: *Andronicou dhe Constantinou kundër Qipros*, kërkesa nr. 25052/94, Aktgjykim i 9 tetorit 1997); fëmijëve (shih rastin: *McKerr kundër Mbretërisë së Bashkuar*, kërkesa nr. 28883/95, Aktgjykim i 4 majit 2001); nipërve dhe mbesave (shih rastin: *Yaşa kundër Turqisë*, kërkesa nr. 22495/93, Aktgjykim i 2 shtatorit 1998).
71. Gjykata, në lidhje me këto raste, vëren se asnjëri prej tyre nuk ka të bëjë me të drejtën për një gjykim të drejtë dhe të paanshëm të garantuar me nenin 6 të KEDNJ-së. Në fakt, rastet të cilat nuk ishin ngushtësisht të lidhura me “vdekjen” apo “zhdukjen” e viktimës direkte, GJEDNJ ka aplikuar një qasje shumë më restriktive. (Shih rastin: *Karpylenko kundër Ukrainës*, kërkesa nr. 15509/12, Aktgjykim i 11 shkurtit 2016, paragrafi 104).
72. Për shembull, në një rast i cili kishte të bëjë me ndalimin e ndihmës në vetëvrasje i cili pretendohet të ishte në kundërshtim me nenet 2, 3, 5, 8, 9 dhe 14 të KEDNJ-së, GJEDNJ-ja kishte theksuar se kunata e të ndjerit ankohej për të drejta të cilat ishin të patransferueshme si kategori e të drejtave (“non-transferable rights”) dhe si rrjedhojë ajo nuk mund të konsiderohej si viktimë indirekte apo e tërthortë në atë rast konkret. (Shih, rastet: *Sanles Sanles kundër Spanjës*, kërkesa nr. 48335/99, Aktgjykim i 26 tetorit 2000 dhe *Biç dhe të tjerët kundër Turqisë*, kërkesa nr. 55955/00, Aktgjykim i 2 shkurtit 2006 – në lidhje me nenet 5 dhe 6; dhe rastet: *Fairfield kundër Mbretërisë së Bashkuar*, cituar më lart, në lidhje me nenin 9 dhe 10; dhe rastin: *Roigas kundër Estonisë*, kërkesa nr. 49045/13, Aktgjykim i 12 shtatorit 2017, në lidhje me nenin 8).
73. Shembulli tjetër që dëshmon se të afërmit e personit të ndjerë nuk mund të ankohen për të drejtat e garantuara me nenin 6 të KEDNJ-së është rasti *Biç dhe të tjerët kundër Turqisë*, cituar më lart. Në atë rast, gruaja dhe fëmijët e z. Ihsan Biç, 3 muaj pas vdekjes së këtij të fundit, në mes tjerash, ishin ankuar se ai nuk

ishite gjykuar nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme dhe se procedurat e ndërmarra kundrejt tij kishin kaluar afatin e arsyeshëm kohor. Ata ishin ankuar edhe për shkelje të nenit 5 të KEDNJ-së. GJEDNJ kishte sqaruar se ankesat e dorëzuara nga ana e tyre, e që binin nën nenin 5 dhe 6 të KEDNJ-së nuk bien nën kategorinë e të drejtave për të cilat të afërmit mund të ankohen pas vdekjes së personit i cili kishte qenë subjekt kryesor i procedurave gjyqësore. (Shih rastin: *Biç dhe të tjerët kundër Turqisë*, cituar më lart, paragrafët 17-24).

74. Në linjë me praktikën gjyqësore të GJEDNJ-së, të shpërfaqur më sipër, Gjykata konstaton se i biri i të ndjerit në rastin KI150/18 nuk mund të legjitimohet si palë e autorizuar në këtë rast konkret meqë të drejtat dhe liritë për të cilat ai konkretisht ankohet nuk janë të tilla që do të mund ta konsideronin atë si viktimë indirekte apo e tërthortë.
75. Si rrjedhojë, bazuar në nenin 113.1 dhe 113.7, nenin 47 të Ligjit dhe rregullin 39 (1) (a) të Rregullores së punës, kërkesa KI158/18 duhet të shpallet e papranueshme meqë është dorëzuar nga një palë e paautorizuar.

Përfundime

76. Si përfundim, Gjykata arrin në konstatimin:

- (i) përkitazi me 4 parashtruesit e kërkesave KI151/18, KI152/18, KI153/18, KI154/18, kërkesat e tyre janë qartazi të pabazuara në baza kushtetuese dhe duhet të deklarohen të papranueshme në pajtim me rregullin 39 (2) të Rregullores së punës;
- (ii) përkitazi me parashtruesin e kërkesës KI149/18, kërkesa e tij është dorëzuar jashtë afatit ligjor të paraparë me nenin 49 të Ligjit dhe rregullin 39 (1) (c) të Rregullores së punës dhe si e tillë është e papranueshme.
- (iii) përkitazi me parashtruesin e kërkesës KI150/18, kërkesa është dorëzuar nga një palë e paautorizuar dhe jo në përputhje me nenin 113.1 dhe 113.7 të Kushtetutës, nenin 47 të Ligjit dhe rregullin 39 (1) (a) të Rregullores së punës.

PËR KËTO ARSYE

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Kosovës, në pajtim me nenin 113.1 dhe 113.7 të Kushtetutës, në nenet 48 dhe 49 të Ligjit dhe rregullat 39 (1) (a) dhe (c) dhe 39 (2) të Rregullores së punës, më 19 korrik 2019, njëzëri:

VENDOS

- I. TË DEKLAROJË kërkesat të papranueshme;
- II. T'UA KUMTOJË këtë aktvendim palëve;
- III. TË PUBLIKOJË këtë aktvendim në Gazetën Zyrtare, në pajtim me nenin 20.4 të Ligjit; dhe
- IV. Ky aktvendim hyn në fuqi menjëherë.

Gjyqtari raportues

Safet Hoxha

Kryetarja e Gjykatës Kushtetuese

Arta Rama-Hajrizi